

ו. "מיום שחרב בית המקדש..." – חורבן המקדש כחלק מחורבן כללי יותר

הכוונה ללימוד

המשניות בסוף סוטה מורכבות מכמה יחידות (חלקן לא מופיעות ברוב הנוסחאות של המשנה והן כנראה ברייתות) שצורפו יחד לסוף המסכת.

נסו להבין את המהלך הפנימי של כל יחידה בפני עצמה, ולאחר מכן התבוננו מה נוצר מהצירוף של היחידות הללו יחד?

מקורות

משנה סוטה פרק ט, ט-טו

ט. משרבו הרוצחנין בטלה עגלה ערופה. משבא אליעזר בן דינאי ותחינה בן פרישה היה נקרא. חזרו לקרותו בן הרצחן. משרבו המנאפים פסקו המים המרים, ורבן יוחנן בן זכאי הפסיקן שנאמר: "לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה כי הם" וגו' (הושע ד, ז).

משמת יוסי בן יעזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים בטלו האשכולות שנאמר: "אין אשכול לאכול בכורה אותה נפשי" (מיכה ז, א).

י. יוחנן כהן גדול העביר הודיית המעשר. אף הוא בטל את המעוררין ואת הנוקפין. עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים. ובימיו אין אדם צריך לשאול על הדמאי.

יא. משבטלה סנהדרין בטלה השיר מבית המשתאות שנאמר: "בשיר לא ישתו יין" וגו' (ישעיה כד, ט).

יב. משמתו נביאים הראשונים בטלו אורים ותומים.

משחרב בית המקדש בטל השמיר ונפת צופים ופסקו אנשי אמנה שנאמר: "הושיעה ה' כי גמר חסיד" וגו' (תהלים יב, ב). רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי יהושע: מיום שחרב בית המקדש אין יום שאין בו קללה ולא ירד הטל לברכה וניטל טעם הפירות. ר' יוסי אומר: אף ניטל שומן הפירות.

יג. ר"ש בן אליעזר אומר: הטהרה נטלה את הטעם ואת הריח. המעשרות נטלו את שומן הדגן. וחכמים אומרים: הזנות והכשפים כילו את הכל.

יד. בפולמוס של אספסיינוס גזרו על עטרות חתנים ועל האירוס. בפולמוס של טיטוס גזרו על עטרות כלות ושלא ילמד אדם את בנו יונית. בפולמוס האחרון גזרו שלא תצא הכלה באפריון בתוך העיר. ורבותינו התירו שתצא הכלה באפריון בתוך העיר.

טו. משמת ר' מאיר בטלו מושלי משלים. משמת בן עזאי בטלו השקדנים. משמת בן זומא בטלו הדרשנים. משמת רבי יהושע פסקה טובה מן העולם. משמת רבן שמעון בן גמליאל בא גוביי ורבו צרות. משמת רבי אליעזר בן עזריה פסק העושר מן החכמים. משמת רבי עקיבא בטל כבוד התורה. משמת רבי חנינא בן דוסא בטלו אנשי מעשה. משמת רבי יוסי קטנותא פסקו חסידים, ולמה נקרא שמו קטנותא שהיה קטנותן של חסידים. משמת רבן יוחנן בן זכאי בטל זיו החכמה. משמת רבן גמליאל הזקן בטל כבוד התורה, ומתה טהרה ופרישות. משמת ר' ישמעאל בן פאבי בטל זיו הכהונה. משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא.

רבי פנחס בן יאיר אומר: משחרב בית המקדש בושו חברים ובני חורין וחפו ראשם, ונדלדלו אנשי מעשה, וגברו בעלי זרוע ובעלי לשון, "ואין דורש ואין מבקש (ואין שואל)" (יחזקאל לד, ו). על מי לנו להשען? על אבינו שבשמים.

רבי אליעזר הגדול אומר: מיום שחרב בית המקדש שרו חכימיא למהו כספריא וספריא כחזנא וחזנא כעמא דארעא ועמא דארעא אזלא ודלדלה. "[ואין דורש] ואין מבקש". על מי יש להשען? על אבינו שבשמים.

בעקבות משיחא חוצפא יסגא, ויוקר יאמיר, הגפן תתן פריה והיין ביוקר, והמלכות תהפך למינות, ואין תוכחה, בית ועד יהיה לזנות; והגליל יחרב, והגבלן ישום, ואנשי הגבול יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו; וחכמת סופרים תסרח, ויראי חטא ימאסו, והאמת תהא נעדרת, נערים פני זקנים ילבינו, זקנים יעמדו מפני קטנים, "בן מנוול אב, בת קמה באמה, כלה בחמותה, אויבי איש אנשי ביתו" (מיכה ז, ו), פני הדור כפני הכלב, הבן אינו מתבייש מאביו. ועל מי לנו להשען? על אבינו שבשמים.

ר' פנחס בן יאיר אומר: זריזות מביאה לידי נקיות, ונקיות מביאה לידי טהרה, וטהרה מביאה לידי פרישות, ופרישות מביאה לידי קדושה, וקדושה מביאה לידי ענוה, וענוה מביאה לידי יראת חטא, ויראת חטא מביאה לידי חסידות, וחסידות מביאה לידי רוח הקדש, ורוח הקדש מביאה לידי תחיית המתים, ותחיית המתים בא על ידי אליהו זכור לטוב אמן.

הכוונה לכתיבה (לכבוד ראש חודש אב)

וכן כל תוספות הקדושות בסוד המוספים רומזות על העתיד. ראש חודש כתיב 'החדש הזה לכם' (שמות יב, ב), ישראל מונין ללבנה (סוכה כט, א). ואמרו במדרש רבה בפרשת בא, כי גדולת ישראל כמו אור הלבנה. מן אברהם אבינו עד שלמה המלך היו ט"ו דורות, אז אור הלבנה במילואה, 'וישב שלמה על כסא ה'" (דהי"א כט, כג). וכמו שמת"ו יום ואילך ממעט אור הלבנה

עד כ"ט לחודש, ואז היא לגמרי פגומה, כך סך דורות היו משלמה עד צדקיהו, וכתוב (מל"ב כה, ז) 'ואת עיני צדקיהו עור'. אמנם לעתיד אור חדש על ציון תאיר, ו'יהיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה' וגו' (ע"פ ישעיה לכו), זהו סוד מוסף ראש חודש. (של"ה פרשת פינחס תורה אור אות ד)

ישראל מונים ללבנה וישראל נמשלו ללבנה.
תארו את הסיבוב של עם ישראל-הלבנה מנקודת השלמות דרך נקודת האין, ובחזרה לנקודת השלמות.

דוד פיאלקוף

"וישב שלמה על כסא ה' למלך"
"ולשלמה בני תן לבב שלם"

שלמה,

שלום –

בין ישראל לאביהם שבשמים

איש תחת גפנו ותחת תאנתו

שלום בין חירם ובין שלמה

שלמות

הלבנה במילואה –

סיהרא בשלימותא

סדק קטן,

נשים נכריות

שטן לשלמה

פילוג

הלבנה נבקעת

הלבנה מתמעטת

מתחיל להחשיך

מוות

בטלו האשכולות

בטל השיר

אין טעם בשום דבר

פסקה טובה מן העולם

חורבן

שממה

העדר

שכינתא בגלותא

אבינו שבשמיים

אייכה!

"רבי פנחס בן יאיר אומר"
(לילה כיום יאיר)

"זריזות מביאה לידי נקיות"
("ואתה תבער הדם הנקי מקרבך")

"ונקיות מביאה לידי טהרה

וטהרה מביאה לידי פרישות"

(ברוך בואך רבן גמליאל)

"ופרישות מביאה לידי קדושה"

(בית המקדש?)

"וקדושה מביאה לידי ענוה

וענוה מביאה לידי יראת חטא"

(שלום עליך רבי)

"יראת חטא מביאה לידי חסידות"

(האתה הוא זה רבי יוסי קטנותא)

"וחסידות מביאה לידי רוח הקודש"

(ואולי גם לאורים ותומים,

שמיר ונופת צופים)

"ורוח הקודש מביאה לידי תחיית המתים"

שתבוא על ידי אליהו זכור לטוב

במהרה בימינו

אמן

שלמה וולפיש

שובה ה', עד מתי והנחם על עבדיך? (האדמו"ר מפיאסצנה)

העולם עגול - חור שחור
המעגל - סגור הוא (כולל החיים, והפעולות, והחיסרון)

ויהי אור (כי טוב)
ויהי חושך (כי רע)
ומי קודם למי - יום ללילה, ערב לבוקר?
ותהי מורכבות.
עד מתי?

יהושע מרק

ערפו את ראשה! צעקה מלכת הלבבות האדומים.
ואני בורחת ורצה בכל כוחי, שומעת את קולות רגליהם של הרודפים משתלבות עם קול הפטיש שדופק בחזקה על ליבי.
הגעתי לשוק התחלתי לרוץ לאורכו, מכל צדדי נשמעו לחישות הנה היא החוטאת, הרוצחת, הנואפת, מאחור החלו בעלי הבסטות לידות בי פירות רקובים. קול הצעקות נשמע בכל העיר ערפו את ראשה!
הגעתי לתחת המשטרה, מבעד החלון ראיתי כמה שוטרים שיכורים סוטרים לאדם בעל זקן לבן גדול שהיה יושב קשור לכיסא.
החזרתי את פני לאחור, הקולות והצעקות היו קרובים יותר מאי פעם. אזרתי את שארית כוחותי ורצתי, רצתי עוברת את הגשר ונכנסת אל היער הסבוך, פני התמלאו בשריטות ובגדי נעשו קרעים קרעים אך אני ממשיכה לרוץ.
כמה זמן רצתי איני יודעת לבסוף קרסתי באפיסת כוחות לתוך האדמה הלחה בלב היער. היה חושך גמור וריחות משונים הגיעו לאפי לפתע שמעתי את הדהוד הצעקות מהעיר ערפו את ראשה!
ניסיתי להרים את ראשי, להזיז את רגלי, להניע את אצבעותי אך לשווא. הרגשתי איך לאט לאט אני נשאבת, נאכלת ומתאחדת עם האדמה הרכה והלחה, לאט לאט איבדתי את התחושה אבר ועוד אבר, עד שלבסוף נשארתי רק אני ואין לי ממני כלום. קרן אור בצבצה מעבר לסבך, פותחת את עיני, לבנה מתמיד התחלתי לזחול.

שלמה ספיבק

משרבו, רבו,
הפסיקו, הפסיקו,
בטלו, בטלו,
מתו,
מתו,
מתו,
ואין, ואין,
על מי,
על מי,
לנו, לנו

לבוא,
לבוא,
לבוא,
לידי, לידי
זריזות, נקיזת, טהרה,
פרישות, קדושה, ענווה,
יראה, חסידות ורוח הקודש

תחיית המתים תגיע
וישארו העיקר והתוכן
האישיות ותכונותיה,
והחצי הראשון של המשפט יישמט
אמן
אמן
אמן

דידי רייכנר

אם תביט בפני הלבנה
באמצע החודש עם צאת הכוכבים
תראה אותה שלמה שמחה ומלאה.
תראה ממלכה כתיקונה, צדיקים
חסידיים ואנשי מעשה רוקדים
ואבוקות אור בידם. תראה בית
לבן כסיד ההיכל וזוהר כגחלילית.
תסתובב בעיר עם חצות לילה
ותשמע את קול הכלה יוצאת באפריון
תריח את הטהרה תטעם את
שומן הפירות ותתבונן
באספקלריא המאירה.

אם תביט בפני הכלב
תיבהל מקשפים
ומזנות. רצח וניאוף
בכל עבר
סחי ומאוס בכל פינה.
חורבן גלות אימה וחשיכה
המוות שבפניו העצבות
הכיעור והדיכאון.
אין דורש אין מבקש
ואין לנו על מי להישען.

כשתביט בפני החמה
לא תוכל לעמוד בזיו אורה. תסתנור מקרני השמש.
הכול כל כך ברור, זך ונקי.
בפנים מצהיבות תעמוד בגאון
תכריז בעיצומו של יום ותאמר
אמן.
